

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması

Prof. Dr. Arzu ÖZYÜREK*

Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü, Karabük/Türkiye,
a.ozyurek@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3083-7202

Dr. Öğr. Üyesi Fatma Betül KURNAZ

Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Karabük/Türkiye,
betulkurnaz@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7042-2159

Öz

Bu çalışmada, yetişkinlerin aile içi şiddete yönelik farkındalığını belirlemek için bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu, Açıklayıcı Faktör Analizi için farklı bölümlerde öğrenim gören 142 kadın ve 103 erkek olmak üzere 245 lisans öğrencisi; Doğrulayıcı Faktör Analizi için 174 kadın ve 111 erkek olmak üzere farklı yaş grubundan ve farklı öğrenim düzeyinden 285 kişi oluşturmuştur. Ölçüte dayalı geçerliğini belirlemede ise ayrıca 170 kişiden veri toplanmıştır. Ölçüte dayalı geçerliği Aile İçi Şiddet İlişkin Tutum Ölçeği kullanılarak belirlenmiştir. Üçlü derecelendirilen ölçek maddelerinin ayırt ediciliğini belirlemek için madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmış, üst %27'lik grup ve alt %27'lik grubun madde puanları arasındaki fark *t* Testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, ölçek maddelerinin ayrıncılığının yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Güvenilirliğin 0.71 ile 0.92 arasında değiştiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, 20 maddelik dört faktörlü Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin güvenilir ve geçerli sonuçlar verdiğine ilişkin kanıtlar sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile; Aile içi şiddet; Güvenilirlik; Geçerlilik; Ölçek geliştirme.

Domestic Violence Awareness Scale: Reliability and Validity

Abstract

The present study aimed to develop a scale to determine the awareness of adults about domestic violence. The first study group included a total of 245 undergraduate students; 142 female and 103 male students that attended different departments for exploratory factor analysis, and for confirmatory factor analysis, 285 individuals from different age groups and with different education levels (174 females and 111 males) were included in the second study group. Furthermore, data were collected from 170 individuals to determine their validity based on measure in the third study group. The scale-based validity was determined using the Attitude Scale for Domestic Violence. The item-total score correlations were calculated to determine the distinguishing effect of the items in the 3-point grading type scale, and the difference between item scores for the upper 27% and the lower 27% groups was examined with the t-test. The findings demonstrated that the distinguishing impact of the items in the scale items was adequate. It was determined that the reliability varied between 0.71 and 0.92. The findings established that the 20-item, 4-factors Domestic Violence Awareness Scale could provide reliable and valid results.

Keywords: Family; Domestic Violence; Reliability; Validity; Scale Development.

Extended Summary

Purpose

Domestic violence causes serious problems in family and community structures. Factors such as hurting, injuring, killing and individual and using illegal force, threatening an individual are included in the definitions of violence. Domestic violence can be seen as physical, sexual, emotional, and economic abuse. The way the society perceives and presents violence is extremely important. For instance, accepted violence is considered legitimate and is accepted if it is considered as a legitimate lifestyle. Thus the perception of violence is as important as its definition. Awareness of the existence of violence and the factors for the sustenance of violence and removing these factors are only possible through increased awareness, collaboration among the institutions, and an increase in social sensibility. Accurate and realistic determinations are required to take effective and permanent measures to

prevent the violence. Thus, the present study aimed to develop a scale to determine awareness about domestic violence.

Methods

The first study group included a total of 245 undergraduate students; 142 female and 103 male students that attended different departments for exploratory factor analysis (EFA), and for confirmatory factor analysis (CFA), 285 individuals from different age groups and with different education levels (174 females and 111 males) were included in the second study group. Furthermore, data were collected from 170 individuals to determine their validity based on measure in the third study group. The scale-based validity was determined using the Attitude Scale for Domestic Violence.

In the development process of the measurement instrument, initially, a literature review was conducted to determine the constitution of domestic violence. The paper included sections for the definition of domestic violence based on the literature review and the reasons, generalization, acceptance, prevention, and results of domestic violence. The scale that was aimed to develop was named the Domestic Violence Awareness Scale. It was decided to scrutinize the items under subtitles of the definition, causes, effects, prevention and normalization of violence. Accordingly, the draft form was created by assigning items to each sub-dimension.

The draft was presented for the assessment of nine field experts. Based on the expert opinion, the item content validity was determined with the Davis technique. In the present study, 39 drafted items remained unchanged based on the calculated content validity coefficients, 6 items were edited for comprehensibility and representation, 6 items were removed and a new item was added. Thus, the 3-point grading type draft form (Agree, partially agree and disagree) that included 46 items were ready for preliminary application after its face and content validity was confirmed.

During the preliminary application phase, the draft form was applied to 245 undergraduate senior students. The Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted on the obtained data. It was found that the 4-factor EFA results for measurement instrument represented the structure well and it was decided to conduct a secondary test application. In the second test application, the items that were determined to represent the four factors well were applied to 285 individuals and the Confirmatory Factor Analysis (CFA) was conducted on the obtained data.

Results

Factor analysis technique was used to collect the validity evidence for the scale in data analysis phase. The data obtained in the first test was analyzed with EFA, a multivariate statistic that aims to discover fewer variables that are conceptually significant in relation to a large number of related variables. The data obtained from the second test were analyzed with CFA, a powerful statistical technique that allows the evaluation of the fitness of the data obtained from a scale developed based on a theoretical structure.

The item-total score correlations were calculated when examining the differentiating effect of the items. Furthermore, the difference between the 27% that received high scores in the test and the 27% who received the lowest scores in the test was examined with t-test and differentiating effect of the items was evidenced.

Discussion and Conclusion

The results demonstrated that the differentiation effect of the items was adequate. The reliability varied between 0.71 and 0.92. The results provided evidence that the 20-item 3-point grading type Domestic Violence Awareness Scale could provide reliable and valid results.

Giriş

Bir kişiye güç veya baskı uygulayarak bir şey yaptırmak, zorlama, saldırı, bedensel ya da psikolojik acı çektirme, vurma ve yaralama gibi tanımlanabilen şiddet, temel bilimler ve sosyal bilimler alanının konusu olarak ele alınmaktadır. Bazen şiddet toplumsal, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla birlikte ele alınarak bütüncül yaklaşımla açıklanmaya çalışılmakta bazen de yalnızca davranış olarak açıklanmaktadır. Freud'a göre (1962), şiddet ve saldırganlık bir çeşit içgüdü olup doğuştan gelmektedir. Ancak bunun tersini savunan yaklaşımlar da bulunmaktadır. Dewey (1981), şiddeti enerjinin negatif kullanımı olarak ele almaktadır. Şiddetin doğanın bir ürünü olduğunu, tek başına var olmadığını aslında düşünme, dil, tarih ve kültürün bir ürünü olduğunu belirten görüşler de alanyazında bulunmaktadır (Taşdemir-Afşar, 2015).

Şiddet tanımlarında kişinin canını yakmak, yaralamak, öldürmek, yasal olmayan güç kullanmak, tehdit etmek gibi ögelere yer verilmektedir. Fiziksel şiddette kişiyi öldürmeye kadar uzanabilen eylemlere, psikolojik şiddette ise kişinin ruhsal bütünlüğünü bozacak eylemlere rastlanılmaktadır.

Genel anlamda, şiddetin bir başkasına zarar veren her türlü eylemi ifade ettiği söylenebilir (Özerkmen, 2012). Şiddetin ortaya çıktığı durumlar söz konusu olduğunda, spor, medya, sağlık ve eğitim alanları akla gelmekte ve basında şiddetle ilgili haberlere rastlanmaktadır. Bu alanlarda şiddet davranışları ortaya çıkış biçimleri ne tümüyle birbiriyle ilişkilidir ne de tümüyle birbirinden bağımsızdır (Taşdemir-Afşar, 2015). Şiddetin ortaya çıkış biçimi, kültürel dinamikleri, siyasî erkin şiddeti yönetme biçimi nasıl olursa olsun, çocukluk çağındaki bireyin üzerindeki etkileri önemli sorunlar içerebilir. Çocukluk çağında bireyin şiddetle ilk tanışma yeri aile, mahalle ya da okul çevresi olabilmekte, aile içi şiddet çocukluk evresinde önemli riskler barındırabilmektedir (Carter, Weithorn ve Behrman, 1999).

Aile içi şiddet, eş veya diğer aile bireylerinin birbirlerine uyguladığı şiddeti ifade etmekte ve özellikle kadın, çocuk veya yaşlılara yönelik olmaktadır (Harcar, Çakır, Sürgeveli ve Budak, 2008). Aile içi şiddet fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik istismar şeklinde olabilir. Fiziksel istismar; tekmeleme, tokat atma, tehlikeli silahlarla saldırma vb. davranışları içerirken cinsel istismar; tecavüz etme, cinsel ilişkiye zorlama, istenmediği hâlde cinsel içerikli konuşmalar yapma, uygunsuz saldırı ve cinsel tacizleri içerir. Duygusal istismar veya psikolojik şiddet; bireyin benlik duygusunu yaralayan duygusal bir saldırıyı kapsamakta, kötü niyetli davranışlarda bulunma, hakaret etme veya tehditleri içermektedir. Ekonomik istismar; ortak kullanım alanlarını diğer eşin izni olmadan kullanmaktan müşterek banka hesabına izinsiz erişim gibi ekonomik değişkenlerle ilgili davranışları kapsayabilir (Are you a victim of domestic violence?, 2017; Harcar ve ark., 2008).

Alanyazında, aile içi şiddetin veya genel olarak şiddetin ortaya çıkmasında bireysel, çevresel veya kültürel faktörlerin etkili olduğu belirtilmiştir (Coogan, 2011; Özalın, 2001). Şiddetin toplum tarafından nasıl sunulup kabul gördüğü oldukça önemlidir. Çünkü kabul gören şiddet meşru sayılmaktadır ve yaşam biçimi olarak benimsenmişse onay görmektedir. Örneğin; aile içi şiddette çocuk ve eşin dövülmesi gelenek olarak görülebilir. Erkeklerin kadınlar üzerinde baskı aracı olarak dayağı kullanması yaygın bir üstünlük aracıdır ve kültür tarafından da normalleştirilmektedir. Aile içi şiddet sosyal yollarla öğrenilmiştir ve başka sosyal ortamlarda da kullanılan bir sosyalleşme aracıdır. Başkalarının yanında kadını dövme erkekliğin inşasında kullanılabilen bir davranış örüntüsü olabilirken (Sancar, 2013) belirli bölgelerde sıklıkla görülen kan davası ve namus cinayetleri gibi şiddet bi-

çimleri kalıcı bir şiddet kültürünün oluşmasına da neden olmuştur (Özerkmen, 2012).

Şiddetin tanımı ve nedenleri kadar şiddetin nasıl algılandığı da önemlidir. Çünkü bazı bireyler, şiddet sayılması gereken davranışları belirli gerekçelerle mantığa bürüyerek ve bu gerekçeleri de haklı görerek şiddetin gerekliliğine inanmaktadır (Hidroğlu, Topuzoğlu, Ay ve Karavuş, 2006). Türkiye’de yapılan bazı çalışmalarda, kadınlar tarafından “*kadının şiddeti hak edebileceği bazı davranışlar*”ın olduğu belirtilmiştir (Sancar, 2013). Bu durum, çocukların aile ortamında şiddete maruz kalarak büyümesine, anne-babaların şiddet uygulama ya da şiddeti kabullenme eğilimlerinin artmasına neden olabilir (Harcar ve ark., 2008). Türkiye’de çocuğa uygulanan duygusal ve fiziksel şiddet içeren davranışlar birer disiplin yöntemi olarak görülmekte ve şiddet normalleştirilmektedir. Kültürel özellikler ve geleneklere göre çocukların fiziksel ya da duygusal olarak istismarı, çocuğun disiplinini için gerekli görülmekte, ailelerin pek çoğu bunu normal karşılamakta, çocuğun istismar edildiğini düşünmemektedir (Kürklü, 2011). Farklı ülkelerde çocukları eleştirme, azarlama, utandırma ve düşmanca tavırların yaygın olduğu, çocuk yetiştirmede kullanılan fiziksel cezalandırmaların normal olduğu görülmektedir (Garland ve ark., 2006).

Dünyada 2-4 yaş aralığındaki 300 milyon çocuk, kendilerine bakan kişilerin psikolojik saldırısına veya fiziksel cezasına maruz kalmaktadır (www.unicefturk.org). Araştırmalar, sıklıkla evde karısına saldıran erkeklerin %50’sinin çocuklarını da istismar ettiğini ortaya koymuştur. Çocuğun şiddete maruz kalması yalnız fiziksel istismara dayalı değildir. Çocuğun başkasına yapılan şiddeti gözlemlemesi, şiddeti başka bir odadan dinlemesi, annesine vurulduğunu bilmesi, annenin yaralanması gibi şiddetin sonuçlarını gözlemlemesi, bir başkasından şiddeti duyması veya aile içi şiddetin gerçekleştiği fakat farkında olmadığı bir evde yaşaması da çocuğa yönelik şiddet kapsamında değerlendirilmektedir (Quigley, 2007). Tüm yaş gruplarını etkileyen bir olgu olan şiddet, aile içinde yaşlı bireylere yönelik de görülmektedir. Yapılan çalışmalar, yaşlı bireylere aile üyeleri, arkadaş ve bakım verenler tarafından kötü muamele edildiğini göstermektedir. Yaşlı bireyin cinsiyeti, yaşı, saldırgan davranışları, alzheimer gibi bilişsel hastalığının bulunması, ekonomik yönden bağımlı olması gibi çeşitli nedenler şiddet görme olasılığını artırmaktadır (Kalaycı, Özbek-Yazıcı ve Şenkaynağı, 2015). Şahin, Erkal ve Demirel (2017) çalışmalarında, en yüksek tiraja sahip

dört farklı gazete yer alan yaşlıların aile içinde şiddete maruz kalmalarına ilişkin haberlerin içeriğinde 75-84 yaş arası kadınlar, erkek çocuğu tarafından şiddete uğrayanlar, parasını almak için şiddet görenler ve fizikî şiddet sonucu yaralananların önde geldiğini belirlemiştir.

Güler, Tel ve Özkan (2005) aile içi şiddette ilk sırada fiziksel şiddetin yer aldığını, bunu sözel ve duygusal şiddetin izlediğini, aile içi şiddetin %91 oranında eş tarafından uygulandığını belirtmiştir. Gebe annenin bebeğin yaşamını tehlikeye atabilecek davranışları, savaş gibi toplumsal şiddete tanık olma, akran veya kardeşler arası istismar, bakımevleri veya kreşlerde görülebilen kurumsal istismar, çocuk pornografisi gibi örgütlü istismar da çocuğa yönelik kötü muamele olarak değerlendirilmektedir (Kürklü, 2011; Yurdakök, 2010). Şiddetin tanımı ve şiddete örnek davranışlar incelendiğinde, şiddetin kapsamının oldukça geniş olduğu görülmekte, her bireyin çocukluk evresinde ya da yetişkinlik hayatında en az bir kez şiddete maruz kalabileceğini düşündürmektedir.

Şiddetin doğurduğu sonuçlar da şiddeti oluşturan nedenler kadar önemlidir. Şiddet, baş ağrılarına, istenmeyen gebeliklere, kendine ya da başkalarına zarar vermeye, kaygı bozukluklarına, depresyona, yeme bozukluklarına ve ölüm gibi olumsuz sonuçlara neden olabilir (Harcar ve ark., 2008). Aile içi şiddete maruz kalan çocukların şiddetten etkilenme düzeyi yaş ve gelişim düzeyine göre farklılıklar gösterebilir (Rossman, Hughes ve Rosenberg, 2013). Genellikle aile şiddeti yaşayan çocuklar psikolojik olarak daha fazla risk altındadırlar. Diğer çocuklardan daha fazla depresyon, kaygı, yeme veya uyku bozuklukları yaşarlar, öfke düzeyleri yüksektir ve saldırganlıklar, sosyal ilişkileri zayıftır, benlik saygıları ve okul başarıları düşüktür, bilişsel becerileri ve çatışma çözme becerileri eksiktir. Özellikle cinsel istismar saldırganlığa, düşmanlığa, madde kullanımına, hafıza kaybına, aşırı uyarılmışlık hâline, obeziteye, kronik ağrılara ya da çeşitli sistem bozukluklarına yol açabilmektedir (Child Welfare Information Gateway, 2014; Gölge, Hamzaoğlu ve Türk, 2012; Grogan-Kaylor, Stein, Clark, Galano ve Graham-Bermann, 2017; Nair, Tai ve Fong, 2001; Quigley, 2007). Aile içi şiddet sonucunda çocuktan ya da aile bireyinden bu çatışmayı çözmesi ya da şiddetle başa çıkması beklenmektedir.

Aile içi şiddette, mağdurların başa çıkma biçimleri çeşitlilik göstermektedir (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014). Sorunlarını çözmeye başarısız olan ailelerin tek başlarına bırakılmayıp sorunun eşler arası mahremiyet sınırla-

rından çıkarılıp toplumsal bir sorun olarak ele alınması ve çözümlenmesi, aile içi çatışmaları önleyebilir (Harcar ve ark., 2008). Herhangi bir aile içi şiddet olayı durumunda adli mercilere başvurarak bir koruma talebinde bulunulması gerekmektedir (Are you a victim of domestic violence?, 2017). Şiddetin varlığı ve şiddeti sürdüren nedenlerin bilinmesi ve bu faktörlerin ortadan kaldırılabilmesi ancak farkındalığın artırılması, kurumların iş birliği yapması, toplumda bu konuda duyarlılığın oluşmasına bağlıdır (Kandemirci ve Kağnıcı, 2014).

Alanyazında şiddet konusunun tanım, şiddetin boyutları, şiddetin nedenleri, türleri ve önlenmesi gibi başlıklar altında ele alındığı, bazı çalışmalarda şiddet konusunun şiddete uğrama, şiddete destek olma, şiddete verilen tepkiler (Şenol ve Yıldız, 2013), şiddeti olağan görme, genelleştirme, nedenselleştirme ve saklama (Şahin ve Dişsiz, 2009) şeklinde incelendiği görülmektedir. Şiddeti algılama şekli, şiddetin farkına varma, şiddete yönelik duyarlılık, şiddetin ne olduğunu tanımlayabilme, neden ve sonuçlarının bilinmesi şiddetin önlenmesinde yapılabileceklerin bilinmesi (Özyürek, 2017), şiddetin önlenmesine yönelik kalıcı önlemlerin alınmasında önemlidir. Yapılan çalışmaların etkili olabilmesi için, doğru ve gerçek tespitler yapılması gerekmektedir (EARGED, 2008). Bu nedenle bu çalışmada, aile içi şiddete yönelik farkındalığı belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu bölümde çalışma grubu, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışmada, üç farklı çalışma grubundan yararlanılmıştır. İlk olarak 2016-2017 öğretim yılında Karabük Üniversitesi farklı bölümlerinde öğrenim gören 245 lisans 4. sınıf öğrencisinden veriler toplanmıştır. İlk çalışma grubunun %58'i (n=142) kadın, %42'si (n=103) erkeklerden oluşmuştur. Bu gruptan elde edilen veriler üzerinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış, elde edilen veriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak ölçek ikinci bir gruba yeniden uygulanmıştır.

İkinci çalışma grubunu, farklı yaş aralığında ve farklı öğrenim düzeyinde 285 kişi oluşturmuştur. Bu grubun %61.5'i kadın (n=174) ve %38.05'i (n=111) erkek; %13.33'ü 20-24 yaş, %21.75'i 25-29 yaş, %19.65'i 30-34 yaş, %16.84'ü 35-39 yaş, %12.28'i 40-44 yaş ve %16.15'i 45 yaş ve üzeri

yaş grubunda; %30.53'ü ilkokul, %33.33'ü ortaokul, %18.95'i üniversite mezunu ve %17.19'ü lisansüstü eğitim almıştır. İkinci gruptan elde edilen veriler üzerinde Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. İkinci çalışma grubunu oluşturan kişilerin evli ve çocuk sahibi olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Böylece geliştirilen ölçme aracının farklı öğrenim düzeyinde bekar ya da evli, çocuklu ve çocuksuz bireyler için geçerli sonuçlar verip vermediği de incelenmiştir.

Üçüncü çalışma grubuna (n=170) 20 maddelik nihai ölçek (AİŞFÖ) ile birlikte Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği birlikte uygulanmıştır. Üçüncü çalışma grubunun %57.1'i (n=97) kadın, %42.9'u (n=73) erkektir. Üçüncü çalışma grubunun da evli ve çocuk sahibi olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu bölümde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin geliştirilmesine, ölçüt olarak kullanılan Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği'ne ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin Geliştirilmesi

Ölçek geliştirme merhalesinde bazı kriterlere uyulması, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği için gereklidir. Geçerli bir ölçme aracı için, ölçülmek istenen özelliğin başka bir özellikle karıştırılmadan doğru ölçülebilmesi önemlidir. Geçerlik ölçme aracının kullanım amacı, uygulanan grubun özelliği ve uygulama yöntemine göre değişebilir. Ölçek geliştirme sürecinde ilk adım konuyla ilgili tarama yapmak ve hangi konuların değerlendirileceğine karar vermek, madde havuzu oluşturmak, uzman görüşüne başvurmak, deneme uygulaması yapmaktır. Deneme uygulama sonrası, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucuna göre değerlendirilmesinin ardından nihai form oluşturulur (Erkuş, 2003; Özçelik, 2010; Turgut ve Baykul, 2012). Bu çalışmada, ölçme aracı geliştirme sürecinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

Ölçme aracını geliştirme sürecinde alan yazın (Carter, Weithorn and Behrman, 1999; Coogan, 2011; Çiler-Kılıç, 1999; Freud, 1962; Garland ve ark., 2006; Grogan-Kaylor ve ark., 2017; Güler, Tel ve Özkan, 2005; Harcar ve ark., 2008; Hıdıroğlu, Topuzoğlu, Ay ve Aravuş, 2006; Kandemirci ve Kağnıcı, 2014; Nair, Tai ve Fong, 2001; Özaltın, 2001; Özerkmen, 2012; Qigley, 2007) taranarak aile içi şiddetin tanımlanması, nedenleri, genelleştirilmesi, kabulü, önlenmesi ve sonuçları başlıkları oluşturulmuştur. Tanıma veya tanımlama, bir kimse veya bir şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulun-

mak; genelleştirme, bir durumu ayrıntılarıyla ele almayı bütün bakımından değerlendirmek; kabul etme, bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak; önlemek, bir şeyin yapılmasına engel olmak veya ortaya çıkma ihtimali olan tehlikenin önüne geçmek; sonuç ise bir durumun veya olayın doğurduğu başka bir olay veya durum olarak tanımlanmaktadır. Tüm bu kavramların bir olayla ilgili farkındalık durumunu ifade ettiği söylenebilir. Farkındalık; farkında olma durumu (Farkındalık, 2019) olarak ele alınmaktadır. Aile içi şiddete yönelik farkındalık, bireylerin konuya yönelik bilgi ve anlama düzeyini belirleyebilir. Geliştirilmesi planlanan ölçüğe “Aile Şiddet Farkındalığı Ölçeği” adı verilmesi, ölçek maddelerinin ise şiddetin tanımı, nedenleri, sonuçları, önlenmesi, normalleştirilmesi alt başlıklarında ele alınması kararlaştırılmıştır. Her alt başlık için maddeler yazılarak 51 maddelik denemelik form oluşturulmuştur.

Oluşturulan denemelik form ailelerle klinik çalışmaları bulunan psikoloji ve psikiyatri (3 uzman), çocuk gelişimi (2 uzman), sosyoloji (2 uzman) ve ölçme değerlendirme (2 uzman) alanında toplam dokuz alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan maddeleri açıklık ve anlaşılabilirliği, ölçülebilirliği, ölçülmek istenen yapıya uygunluğu ve bu yapıyı örnekleyebilmesi, hedef gruba uygunluğu ölçütlerine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Görüşler doğrultusunda maddelerin kapsam geçerliği Davis tekniği ile maddelerin uygunluğu ve maddenin gözden geçirilmesi gerekli uzman sayısı toplam uzman sayısına bölünüp madde kapsam geçerlik indeksi elde edilmiştir. Kapsam geçerlik oranı 0.80’in altındaki altı madde çıkarılmıştır (Karakoç ve Dönmez, 2014). Böylece 39 madde aynı kalmış, altı maddede anlaşılabilirlik bakımından düzeltme yapılmış ve bir adet yeni madde eklenmiştir. Böylece görünüş ve kapsam geçerliği sağlanmış olan 46 maddelik form, “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum” ve “katılmıyorum” şeklinde üçlü derecelendirme ile ön deneme uygulaması için hazır hale getirilmiştir.

Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (AİSTO)

Şahin ve Dişsiz (2009) tarafından geliştirilen Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği dört alt boyut, 13 maddeden oluşmakta ve maddeler 5’li likert türünde (1:Hiç katılmıyorum, 5:Tamamen katılıyorum) puanlanmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi merhalesinde sekiz uzman görüşü alınarak madde havuzu oluşturulmuş ve 32.3±8.88 yaş ortalamasına sahip 400 kişiye uygulanmış, sonuçlar AFA ile değerlendirilmiştir. Ölçekten yüksek puan alınması aile içi şiddete yönelik tutumun olumlu olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

13 maddelik ölçek toplam varyansın %51.22'sini açıklamaktadır ve faktör yük değerleri 0.32-0.65 arasında değişmektedir. Güvenirlik katsayısı 0.72 olarak hesaplanmıştır. Geliştirilme merhalesinde elde edilen bulgulara ek olarak bu çalışmada da ölçüt olarak kullanılan bu ölçeğin uygulanmasından elde edilen verilerin güvenilir sonuçlar üretip üretmediği Cronbach Alfa katsayısıyla incelenmiştir. Ayrıca bu çalışma için Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği'nin geçerli sonuçlar verip vermediği Doğrulamalı Faktör Analizi'yle (DFA) incelenmiştir.

Bu araştırma kapsamında AİSTO uygulanan 170 kişilik gruptan elde edilen verilerin Cronbach Alfa katsayısı 0.83 hesaplanmıştır. DFA sonucuna göre uyum indeksleri $\chi^2=150.37$ (sd=61, $p<.001$), $(\chi^2/sd)=2.46$, SRMR=0.05, GFI=0.87, CFI=0.96 ve AGFI=0.81 olarak bulunmuştur. Bu bulgular verilerin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini düşündürmektedir. Bu nedenle bu çalışmada ölçüt olarak kullanılması uygun görülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin çözümlenmesi aşamasında, ölçek yapı geçerliğine yönelik kanıtlar toplamak amacıyla faktör analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İlk deneme uygulamasından elde edilen veriler, birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkenin kavramsal olarak anlamlı daha az sayıda yeni değişkenleri keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli istatistik olan AFA ile analiz edilmiştir. Alınan kararlar doğrultusunda ölçme aracının dört faktörlü AFA sonucunun yapıyı iyi derecede temsil ettiği sonucuna ulaşılmış ve ikinci deneme uygulamasının yapılarak başka bir grupta yapının doğrulanıp doğrulanmadığının kontrol edilmesine karar verilmiştir. İkinci deneme uygulamasından elde edilen veriler, kuramsal yapıya dayalı geliştirilen bir ölçekten elde edilen verilerin belirlenen yapıya uyumunu değerlendirmeyi sağlayan güçlü bir istatistiksel teknik olan DFA ile analiz edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Erkuş, 2003).

Maddelerin ayırt ediciliğinin incelenmesinde, madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmıştır. Ayrıca testin tümünden yüksek puan alan %27'lik grup ile testin tümünden düşük puan alan %27'lik grubun madde puanları arasındaki fark t Testi ile incelenerek madde ayırt ediciliğine ilişkin kanıtlar toplanmıştır. Ölçme aracının bütününden yüksek puan alan %27'lik grup ile testin tümünden düşük puan alan %27'lik grubun madde puanları arasındaki fark da madde ayırt ediciliğinin bir ölçüsünü vermektedir. Mad-

delerin ölçülen özelliğe sahip olan ve olmayan iki grup tarafından farklı yanıtlanması, maddelerin ölçülen özelliği ölçebildiğinin göstergesidir.

Madde-toplam puan korelasyonu, bir maddeden elde edilen puanlarla testin tümünden elde edilen puanlar arasındaki korelasyondur ve madde ayırt ediciliğinin bir ölçüsüdür. Ayırt etme gücü indeksi 0.30 ve daha yüksek maddeler teste olduğu gibi alınırken 0.20 ve 0.29 olan maddeler düzeltilerek alınabilir, 0.19 ve altına olan maddeler alınmaz (Baykul, 2000).

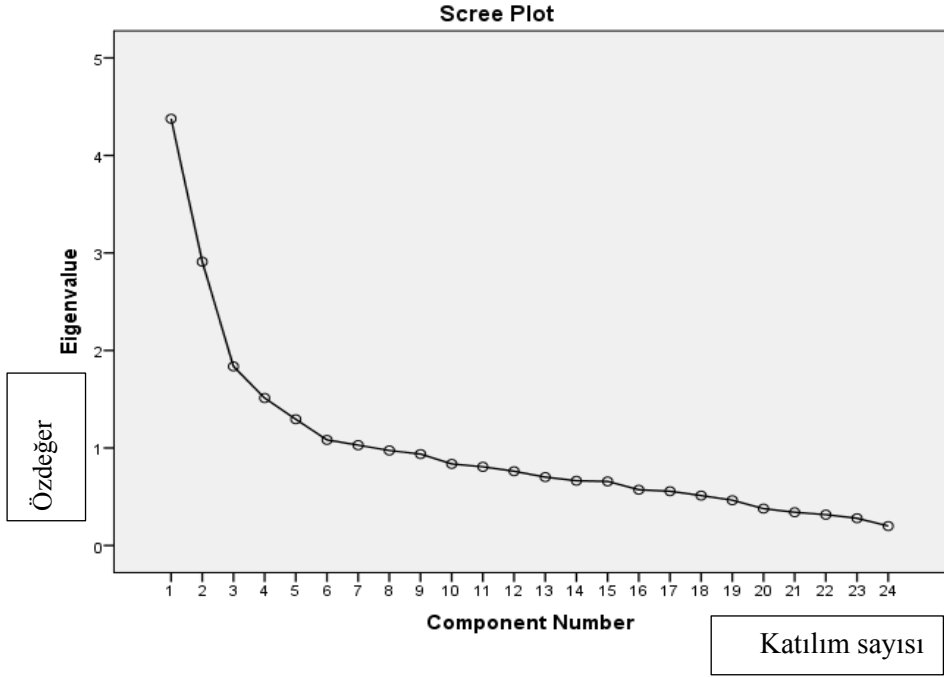
Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının geçerliğine ve güvenilirliğine ilişkin kanıtlar sunulmuştur.

Geçerliğe İlişkin Bulgular

Ölçek yapı geçerliğinin belirlenmesi ve madde faktör yüklerinin ortaya konması için ilk deneme uygulamasında, 46 maddelik denemelik formdan elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) testiyle incelenmiştir. KMO değeri 0.82 olarak hesaplanmıştır. Barlett'in Küresellik Testi manidar çıkmıştır ($\chi^2=3587.54$, $df=820$, $p<.001$). Bu durum verilerin normal dağılım gösterdiğini ve faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir (George ve Mallery, 2001).

Veriler, temel bileşenler analizi ve varimax döndürme yöntemi kullanılarak AFA ile çözümlenmiştir. İlk aşamada maddelerin çıkartma değerleri incelenmiş ve 0.47-0.72 arasında değerler gözlenmiştir. Maddelerin çıkartma değerlerinin 0.10'dan düşük olmaması, maddelerde ilk merhalede önemli bir sorun olmadığını düşündürmüştür. Bu nedenle faktör sayısı ve açıklanan varyans oranı incelenmiş, öz değeri 1'in üzerinde olan ve toplam varyansın %56'sını açıklayan 9 faktör bulunmuştur. Birinci faktörün (öz değer=7.48) toplam varyansın %18.26'sını, ikinci faktörün (öz değer=4.71) toplam varyansın %11.5'ini, üçüncü faktörün (öz değer=2.66) toplam varyansın %6.49'unu, dördüncü faktörün (öz değer=1.73) toplam varyansın %4.24'ünü, beşinci faktörün (öz değer=1.60) toplam varyansın %3.91'ini açıkladığı görülmüştür. Birinci faktörün öz değeri ile ikinci faktörün öz değeri arasında 6.76 değerinde, ikinci faktör ile üçüncü faktörün öz değeri arasında 5.01 değerinde, üçüncü faktörün öz değeri ile dördüncü faktörün öz değeri arasında ise 2.29 değerinde bir fark gözlenmiştir. Denemelik formdan elde edilen verilere ait birikinti grafiği Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik 1. Denemelik Form Verilerine Ait Birikinti Grafiği

Grafik 1 incelendiğinde, toplam varyansın %38.45'ini açıklayan dört faktör olabileceği düşünülmüştür. Ancak faktör sayısına karar vermeden önce elde edilen veriler iki, üç, dört ve beş faktöre sabitlenerek faktör analizi tekrarlanmış ve yapıyı temsil eden en iyi çözümlenmenin ne olduğuna ilişkin araştırma yapılmıştır. Maddelerin ölçtükleri özelliklerle madde faktör yük değerleri ve kümelenme biçimleri dikkate alındığında, en iyi temsilin dört faktörlü çözümlenme ile gerçekleşeceğine karar verilmiştir. Birikinti grafiği, faktörlerin öz değerleri ve açıklanan toplam varyanslar da bu görüşü desteklemiştir.

Faktör sayısı dörde sabitlenerek AFA tekrarlanmış, maddelerin faktör yük değerleri ve ölçtüğü özellikler incelenmiş, binişik yapı sergileyen maddeler sırasıyla dağılımdan çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Daha sonra faktör yük değeri düşük maddeler, en düşük faktör yük değeri olan maddeden başlanarak sırasıyla madde örnekleminde çıkarılarak AFA tekrarlanmıştır. Ölçülmeye çalışılan yapıyı en iyi temsil eden maddeler belirlenene kadar faktör analizi tekrarlanmıştır. Yapıyı en iyi temsil eden 20 maddenin ölçekte yer almasına karar verilmiş, bu maddelere ait faktör yük değerleriyle bu çö-

zümlemede elde edilen öz değerler ve açıklanan varyans oranları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Varimax Döndürme Sonrası Maddelere Ait Faktör Yük Değerleri

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
M1	.86	.03	-.14	.04
M2	.73	.21	-.10	-.07
M3	.59	.41	.05	.03
M4	.80	.05	-.14	-.05
M5	.56	-.02	.00	.00
M6	.18	.63	.03	-.25
M7	-.07	.48	.02	.21
M8	.11	.80	-.10	-.05
M9	.06	.80	-.03	-.09
M10	.20	.53	.10	.13
M11	-.05	.13	.59	.09
M12	-.04	.00	.78	.06
M13	.02	.06	.50	.15
M14	-.05	-.11	.79	.04
M15	-.03	-.06	.77	.22
M16	-.03	-.08	.17	.71
M17	-.11	.03	.17	.49
M18	.09	-.08	.16	.37
M19	-.06	.00	-.16	.73
M20	.00	.02	.15	.71
Özdeğer	3.81	2.59	1.80	1.41
Açıklanan varyans	19.05	12.99	9.03	7.08
Toplam açıklanan varyans	19.05	32.04	41.07	48.16

Tablo 1’de görüldüğü gibi, birinci faktörün öz değeri 3.81 ve açıkladığı toplam varyans %19.05’tir. İkinci faktörün öz değeri 2.59’dur ve açıkladığı varyans %12.99’dur. Üçüncü faktörün öz değeri 1.80’dir ve açıkladığı varyans 9.03’tür. Dördüncü faktörün öz değeri 1.41’dir ve açıkladığı toplam varyans %7.08’dir. Dört faktörün açıkladığı toplam varyans ise %48.16’dır. Toplam 20 maddelik formda yer alan maddeler, öz değerleri ve maddelerin ölçtükleri özellikler incelenerek Faktör 1 “Aile İçi Şiddetin Tanımlanması” (1-5. maddeler), Faktör 2 “Aile İçi Şiddetin Sonuçları” (6-10. maddeler), Faktör 3 “Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi (11-15. maddeler), ve Faktör 4 “Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi” (16-20. maddeler) olarak adlandırılmıştır. Aile İçi Şiddetin Tanımlanması faktöründeki maddelerin faktör yük

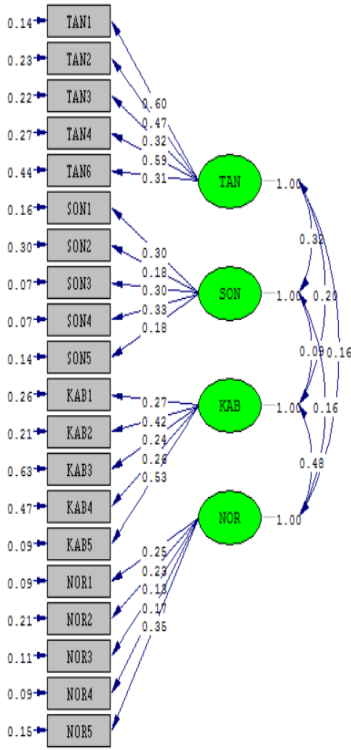
değerlerinin 0.56-0.86, Aile İçi Şiddetin Sonuçları faktöründeki maddelerin faktör yük değerlerinin 0.48-0.80, Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi faktöründeki maddelerin faktör yük değerinin 0.50-0.79 ve Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi faktöründeki maddelerin faktör yük değerlerinin 0.37-0.73 arasında değiştiği gözlenmiştir.

İlk gruba uygulanan denemelik formun, ikinci bir gruba uygulanarak elde edilen sonuçlar üzerinde DFA yapılmasına, tüm faktörlerden elde edilen puanların aynı yapıyı temsil edebilmeleri için “Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi” ve “Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi” faktörleriyle ilgili maddelerin ters puanlanmasına karar verilmiş ve çözümlenmelere bu faktörlerin altındaki maddelerin ters puanlanmasıyla devam edilmiştir.

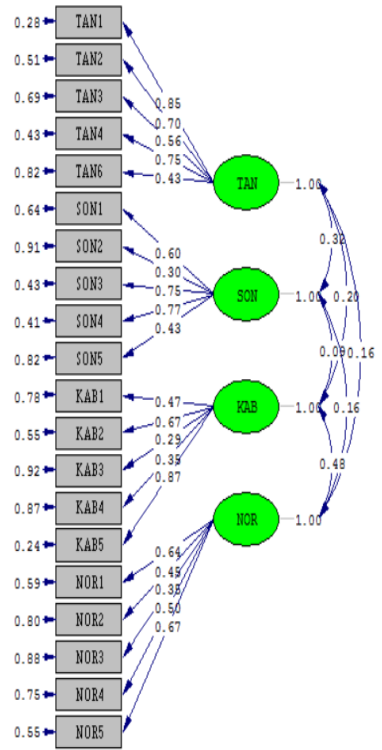
Ölçeğin 20 maddelik formu 285 kişiye uygulanmış ve elde edilen verilerin dört faktörlü yapıya hangi düzeyde uyum gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan DFA sonucunda uyum indeksleri $\chi^2=302.51$ (sd=164, $p<.001$), $(\chi^2/sd)=1.84$, RMSEA=0.05, RMR=0.02, SRMR=0.06, GFI=0.90, CFI=0.92 ve AGFI=0.87 olarak bulunmuştur. χ^2/sd değerinin 2’den küçük olması mükemmel uyumu, CFI değerinin 0.90 ve üzerinde olması iyi uyumu (Tabachnick ve Fidel, 2013), GFI değerinin 0.90 ve üzerinde olması iyi uyumu, RMSEA değerinin 0.05 ve daha küçük olması mükemmel uyumu (Schumacker ve Lomax, 1996), RMR değerinin 0.05 ve küçük olması, SRMR değerinin 0.08 ve küçük olması iyi uyumu (Brown, 2014) göstermektedir. Bu ölçütler ve elde edilen bulguların karşılaştırılması sonucunda modelin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Model uyumunun ölçülmek istenen yapıyı doğruladığının belirlenmesinin ardından Path Diagramında t değerleri incelenmiş bütün maddeler için t değerinin 0.01 düzeyinde manidar olduğu ve gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklayabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Grafik 2’de modele ilişkin kestirim değerleri ile standartlaştırılmış çözümler verilmiştir.

Kestirim şeması

Standardize sonuçlar şeması

Chi-Square=302.51, df=164, P-value=0.00000, RMSEA=0.055

-Square=302.51, df=164, P-value=0.00000, RMSEA=0.055

Grafik 2. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği Verileri Path Diagramı.

Grafik 2’de görüldüğü gibi, dört faktörlü 20 maddelik ölçeğin AFA ve DFA sonuçları, ölçeğin istenen yapıyı geçerli bir biçimde ölçebildiğine dair kanıtlar sunmuştur. Ancak geçerliği belirlemede birden fazla kanıtın toplanması önerilmektedir (Erkuş, 2003). Bu nedenle maddelerden elde edilen puanların toplam puanı yüksek (üst %27) ve toplam puanı düşük (alt %27) gruptaki bireyler tarafından manidar bir biçimde farklı olarak yanıtlanıp yanıtlanmadığı *t* Testi ile araştırılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Üst %27 ve Alt %27'lik Gruplar Madde Puanları Arasındaki Farka İlişkin t Testi Sonuçları

Madde	Grup	N	Ort.	ss	sd	t	p	Mad.Top.Puan Korelasyonu																																																																																																																																																																																																																																																																						
Tan1	Üst	76	2.97	0.16	0.01	13.09	.000	.63																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	1.87	0.71	0.08				Tan2	Üst	76	2.96	0.19	0.02	9.59	.000	.61	Alt	76	2.07	0.78	0.09	Tan3	Üst	76	2.96	0.19	0.02	7.01	.000	.51	Alt	76	2.38	0.69	0.07	Tan4	Üst	76	2.96	0.19	0.02	13.36	.000	.63	Alt	76	1.70	0.80	0.09	Tan6	Üst	76	2.89	0.30	0.03	7.95	.000	.48	Alt	76	2.07	0.85	0.09	Son1	Üst	76	2.96	0.19	0.02	5.52	.000	.44	Alt	76	2.49	0.72	0.08	Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31	Alt	76	2.55	0.66	0.07	Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt
Tan2	Üst	76	2.96	0.19	0.02	9.59	.000	.61																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.07	0.78	0.09				Tan3	Üst	76	2.96	0.19	0.02	7.01	.000	.51	Alt	76	2.38	0.69	0.07	Tan4	Üst	76	2.96	0.19	0.02	13.36	.000	.63	Alt	76	1.70	0.80	0.09	Tan6	Üst	76	2.89	0.30	0.03	7.95	.000	.48	Alt	76	2.07	0.85	0.09	Son1	Üst	76	2.96	0.19	0.02	5.52	.000	.44	Alt	76	2.49	0.72	0.08	Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31	Alt	76	2.55	0.66	0.07	Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07										
Tan3	Üst	76	2.96	0.19	0.02	7.01	.000	.51																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.38	0.69	0.07				Tan4	Üst	76	2.96	0.19	0.02	13.36	.000	.63	Alt	76	1.70	0.80	0.09	Tan6	Üst	76	2.89	0.30	0.03	7.95	.000	.48	Alt	76	2.07	0.85	0.09	Son1	Üst	76	2.96	0.19	0.02	5.52	.000	.44	Alt	76	2.49	0.72	0.08	Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31	Alt	76	2.55	0.66	0.07	Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																								
Tan4	Üst	76	2.96	0.19	0.02	13.36	.000	.63																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	1.70	0.80	0.09				Tan6	Üst	76	2.89	0.30	0.03	7.95	.000	.48	Alt	76	2.07	0.85	0.09	Son1	Üst	76	2.96	0.19	0.02	5.52	.000	.44	Alt	76	2.49	0.72	0.08	Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31	Alt	76	2.55	0.66	0.07	Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																						
Tan6	Üst	76	2.89	0.30	0.03	7.95	.000	.48																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.07	0.85	0.09				Son1	Üst	76	2.96	0.19	0.02	5.52	.000	.44	Alt	76	2.49	0.72	0.08	Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31	Alt	76	2.55	0.66	0.07	Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																				
Son1	Üst	76	2.96	0.19	0.02	5.52	.000	.44																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.49	0.72	0.08				Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31	Alt	76	2.55	0.66	0.07	Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																		
Son2	Üst	76	2.87	0.41	0.04	3.53	.001	.31																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.55	0.66	0.07				Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40	Alt	76	2.64	0.60	0.06	Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																
Son3	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.84	.000	.40																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.64	0.60	0.06				Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36	Alt	76	2.63	0.65	0.07	Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																														
Son4	Üst	76	2.97	0.16	0.01	4.45	.000	.36																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.63	0.65	0.07				Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30	Alt	76	2.68	0.59	0.06	Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																												
Son5	Üst	76	2.96	0.19	0.02	3.85	.000	.30																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.68	0.59	0.06				Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33	Alt	76	2.38	0.30	0.03	Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																										
Kab1	Üst	76	2.89	0.30	0.03	5.64	.000	.33																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.38	0.30	0.03				Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44	Alt	76	2.22	0.75	0.08	Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																								
Kab2	Üst	76	2.87	0.37	0.04	6.63	.000	.44																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.22	0.75	0.08				Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33	Alt	76	1.97	0.87	0.10	Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																						
Kab3	Üst	76	2.71	0.60	0.07	6.04	.000	.33																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	1.97	0.87	0.10				Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44	Alt	76	2.07	0.81	0.09	Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																				
Kab4	Üst	76	2.88	0.39	0.04	7.73	.000	.44																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.07	0.81	0.09				Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56	Alt	76	2.26	0.78	0.09	Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																		
Kab5	Üst	76	2.98	0.11	0.01	7.90	.000	.56																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.26	0.78	0.09				Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35	Alt	76	2.64	0.62	0.07	Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																																
Nor1	Üst	76	2.99	0.11	0.01	4.68	.000	.35																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.64	0.62	0.07				Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40	Alt	76	2.55	0.71	0.08	Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																																														
Nor2	Üst	76	3.00	0.00	0.00	5.42	.000	.40																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.55	0.71	0.08				Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35	Alt	76	2.79	0.49	0.05	Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																																																												
Nor3	Üst	76	3.00	0.00	0.00	3.68	.000	.35																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.79	0.49	0.05				Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30	Alt	76	2.76	0.51	0.05	Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																																																																										
Nor4	Üst	76	2.99	0.11	0.01	3.71	.000	.30																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.76	0.51	0.05				Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																																																																																								
Nor5	Üst	76	2.93	0.25	0.02	6.18	.000	.40																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Alt	76	2.42	0.67	0.07																																																																																																																																																																																																																																																																									

Tablo 2, toplam puanı yüksek (üst %27) ve toplam puanı düşük (alt %27) olan gruptaki bireylerin maddelere verdikleri yanıtların büyük ölçüde bir biçimde birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin kanıtlar sunmaktadır. Maddelerin tümünde p değeri 0.01 'den daha küçük olduğundan maddelerin ölçülen özellik bakımından ayırıcı olduğu yorumu yapılabilir. Madde-toplam puan korelasyonlarının $0.30-0.63$ arasında olması da maddelerin ayırt ediciliğinin yüksek olduğunun bir ölçüsü olarak kabul edilebilir.

Bir ölçme aracının geliştirilmesi aşamasında geliştirilen ölçme aracının, birden fazla gruba uygulanarak elde edilen bulguların karşılaştırılması ölçme aracının başka gruplarda nasıl sonuçlar verdiğine ilişkin kanıtlar sunar. Bu nedenle bu çalışmada Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği üçüncü bir çalışma grubuna ($n=170$) ölçülen özellikle ilgili bir başka ölçme aracı Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ile birlikte uygulanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar üzerinde tekrar DFA yapılarak sonuçların üçüncü grupta da geçerli sonuçlar verip vermediği kontrol edilmiştir. Ayrıca ölçüt olarak kullanılan Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ile geliştirilen Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği arasındaki ilişkiler de incelenmiştir.

DFA sonucunda uyum indeksleri $\chi^2=73.38$ ($sd=164$, $p<.001$), $(\chi^2/sd)=0.44$, $RMSEA=0.00$, $RMR=0.20$, $SRMR=0.03$, $GFI=0.96$, $CFI=1.00$ ve $AGFI=0.94$ olarak bulunmuştur. Bu bulgular ölçme aracında başka gruplarda da geçerli sonuçlar üretebileceğine ilişkin kanıtlar sunmaktadır.

Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin AİSTO ile korelasyonu hesaplanmış, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin Aile İçi Şiddetin Tanımlanması alt boyutu ile AİSTO arasındaki korelasyonun negatif ve manidar ($r=-0.20$, $p<.01$), Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi alt boyutu ile AİSTO arasındaki korelasyonun negatif ve manidar ($r=-0.45$, $p<.01$), Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutu ile AİSTO arasındaki korelasyonun negatif ve manidar ($r=-0.45$, $p<.01$) olduğu belirlenmiştir. Aile İçi Şiddetin Sonuçları alt boyutu ile AİSTO arasındaki korelasyonun negatif, ancak manidar olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin istenilen yapıyı ölçebildiği konusunda fikir vermektedir. Çünkü AİSTO aile içi şiddetin gerçekleşmesine yönelik olumlu tutumları ölçmektedir. Bu durumda aile içi şiddete ilişkin olumlu tutum sergileyen bireylerin aile içi şiddeti doğru tanımlamada güçlük yaşayacağı söylenebilir. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi ve Normalleştirilmesi alt boyutlarından alınan yüksek puanlar bireyin aile içi şiddeti

kabullenmediğini ve normalleştirmedeğini göstermektedir. Bu bakımdan aile içi şiddete ilişkin olumlu tutum geliştiren bireyin aile içi şiddeti kabullenmesi ve normalleştirmesi, beklenen bir durum olarak düşünülmektedir. Aile içi şiddetin sonuçları ile aile içi şiddete ilişkin tutumlar arasında manidar bir ilişki olmaması da beklenen bir durumdur. Çünkü aile içi şiddete olumlu tutum geliştiren bireylerin, aile içi şiddetin doğuracağı sonuçları doğru bir biçimde yorumlaması güç olacaktır. Elde edilen bu bulgular, bu araştırmada geliştirilen Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği ile ölçülmesi istenen yapıyı ölçebildiğine ilişkin kanıtlar sunmaktadır.

Güvenilirliğe İlişkin Bulgular

Ölçekten elde edilen puanların güvenilirliğine ilişkin kanıtlar toplam puan ve faktör puanlarının iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasıyla araştırılmıştır. Ölçeğin ve alt faktörlerinin iç tutarlılığı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği Güvenirlik Sonuçları

	İkinci çalışma grubu	Üçüncü çalışma grubu
	verilerine ilişkin	verilerine ilişkin
	Cronbach Alfa Katsayısı	Cronbach Alfa Katsayısı
Aile İçi Şiddetin Tanımlanması	0.83	0.88
Aile İçi Şiddetin Sonuçları	0.79	0.92
Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi	0.73	0.71
Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi	0.74	0.88
Toplam Puan	0.85	0.91

Tablo 3'te görüldüğü gibi, 20 maddelik ölçeğin ikinci çalışma grubundan elde edilen verilerde Aile İçi Şiddetin Tanımlanması alt boyutu için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.83, Aile İçi Şiddetin Sonuçları alt boyutu için 0.79, Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi alt boyutu için 0.73, Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutu için 0.74 ve toplam ölçek için 0,85 olarak bulunmuştur. Üçüncü çalışma grubundan elde edilen verilerde Aile İçi Şiddetin Tanımlanması alt boyutu için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.88, Aile İçi Şiddetin Sonuçları alt boyutu için 0.92, Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi alt boyutu için 0.71, Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutu için 0.88 ve toplam ölçek için 0.91 olarak bulunmuştur. Buna göre, ölçeğin geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiği, bu konuda yapılacak çalışmalara nicel bulgular sağlayabileceği söylenebilir.

Tartışma ve Sonuç

Aile içi şiddet konusunda yapılan çalışmalarda Aile İçi Kadına Yönelik Şiddet (Çiler-Kılıç, 1999), Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği (Sezer,

2008), Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (Şahin ve Dişsiz, 2009), Aile İçi Şiddeti Değerlendirme Anketi (Demirbağ-Bolat, 2010) ve Yakın Eş Şiddeti Tutum Ölçeği (Demirtaş, Sümer ve Fincham, 2016), Çocuğa Yönelik Şiddete Duyarlık Ölçeği (Özyürek, 2017) gibi ölçeklerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca ailede şiddet konusunun alt boyutlarda ele alındığı Aile Değerleri Ölçeği (Ekşi ve ark., 2010) gibi ölçekler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket veya görüşme formlarının kullanıldığı çalışmalar mevcuttur. Şiddet kavramı bireylerin algısına göre değişebildiği gibi, bu yönde bir eğilimin önceden fark edilmesi önleme çalışmalarında ilk adım olabilir (Özaltın, 2001).

Bu çalışmada, yetişkin bireylerin aile içi şiddete ilişkin farkındalıklarını belirlemek için Aile İçi Şiddetin Tanımlanması, Aile İçi Şiddetin Sonuçları, Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi ve Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutlarından oluşan, her alt boyutta 5 madde bulunan 20 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir (Ek 1). Ölçme aracı, üçlü derecelendirilerek (1=Katılıyorum, 2=Kısmen katılıyorum ve 3=Katılmıyorum) puanlanan ve aile içi şiddetle ilgili farkındalığı ölçen ifadelerden oluşmaktadır. Her maddeden en fazla üç ve en az bir puan elde edilebilmektedir. Ölçekte 1-5. maddeler “Aile İçi Şiddetin Tanımlanması”, 6-10. maddeler “Aile İçi Şiddetin Sonuçları”, 11-15. maddeler “Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi” ve 16-20. maddeler “Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi” alt boyutlarını oluşturmaktadır. Ölçekte yer alan 11-20. maddeler, ters puanlanmaktadır. Aile İçi Şiddetin Tanımlanması alt boyutundan elde edilen yüksek puan, şiddetin doğru tanımının yapılabildiğinin; Aile İçi Şiddetin Sonuçları alt boyutundan elde edilen yüksek puanlar bireyin aile içi şiddetin sonuçlarını kavrayabildiğinin; Aile İçi Şiddetin Kabullenilmesi faktöründen elde edilen yüksek puanlar bireyin aile içi şiddetle ilgili durumları kabullenme göstermediğinin; Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi alt boyutundan elde edilen yüksek puanlar bireyin aile içi şiddeti normalleştirmediğinin göstergesidir. Ölçeğin tümünden elde edilen toplam puanların yüksek olması, bireyin aile içi şiddeti yorumlamada bilimsel ve hukuki alanlarda beklenen davranış ve tutumlara uyumlu görüşlere sahip olduğunu, aile içi şiddete yönelik farkındalığının yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde alanyazın tarama, madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma, ön deneme uygulamasının gerçekleştirilmesi aşamalarına uygun çalışmalar yürütülmüştür. İki farklı çalışma grubu kulla-

nılarak elde edilen veriler AFA ve DFA ile incelenmiştir. DFA sonucunda, model uyumunun ölçülmek istenen yapıyı doğruladığı görülmüştür. Ölçekten yüksek puan alan (üst %27) ve düşük puan alan (%27) grubun madde puanlarının manidar düzeyde değişip değişmediği t-Testi ile çözümlenmiş ve aynı zamanda maddelere ilişkin madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmıştır. Sonuçlar maddelerin ayırıcılığının yeterli olduğunu göstermiştir. Elde edilen sonuçlara göre güvenilirliğin 0.71 ile 0.92 arasında değiştiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, 20 maddelik üçlü derecelenmiş Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği'nin güvenilir ve geçerli sonuçlar verdiğine ilişkin kanıtlar sunmuştur.

Kaynakça

- Are you a victim of domestic violence? (2017).
<http://www.justice.gov.za/docs/articles/201408-gcis-DomesticViolence.pdf>.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulamaları*, Ankara: ÖSYM.
- Brown, T. A. (2014). *Confirmatory factor analysis for applied research*. (First Edition). New York: Guilford Publications.
- Carter, L. S., Weithorn, L. A. ve Behrman, R. E. (1999). Domestic violence and children: Analysis and recommendations. *The Future of Children*, 9(3), 4-20.
- Child Welfare Information Gateway. (2014). Domestic violence and the child welfare. *Children's Bureau, Bulletin for Professionals*.
<https://www.childwelfare.gov/pubs/factsheets/domestic-violence/>
- Coogan, D. (2011). Child-to-parent violence: Challenging perspectives on family violence. *Child Care in Practice*, 17(4), 347-358.
- Çiler-Kılıç, B. (1999). *Aile içi kadına yönelik şiddetin belirlenmesi ve hemşirenin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: PegemA.
- Demirbağ-Bolat, S. (2010). *İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin şiddete yönelik tutum ve zorba-kurban olma durumlarının aile içi şiddet açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirtaş, E. T., Hatipoğlu-Sümer, Z. ve Fincham, F. (2016). Intimate partner violence in Turkey: The Turkish Intimate Partner Violence Attitude Scale-Revised. *Journal of Family Violence*, 32(3), 349-356.
- EARGED. (2008). *Öğrencilerin şiddet algısı*. Ankara: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Ekşi, H., Erkilet, A., Otrar, M., Durmuş, A., Erdoğan, A., Kılınc, C. ve Gökçek, Y. Z. (2010). *Medya profesyonellerinin ve medyanın aile algısı*. Ankara: ASA-GEM.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Farkındalık. (2019). *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*.
<http://sozluk.gov.tr/>

- Freud, S. (1962). *The ego and the id*. New York: Norton.
- Garland, A., Hough, R., Huang, M., Lau, A., McCabe, K. ve Yeh, M. (2006). Racial variation in self-labeled child abuse and associated internalizing symptoms among adolescents who are high risk. *Child Maltreatment*, 11(2),168-181.
- George, D. ve Mallery, P. (2001). SPSS for Windows. *Step by Step, A pearson Education Company*, USA.
- Gölge, Z. B., Hamzaoğlu, N. ve Türk, B. (2012). Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin ölçülmesi. *Adli Tıp Dergisi*, 26(2), 86-96.
- Grogan-Kaylor, A. C., Stein, S. F., Clark, H. M., Galano, M. M. ve Graham-Bermann, S. A. (2017). Profiles of children's thinking about violence in families exposed to intimate partner violence. *Journal of Child and Family Studies*, 26(10), 1-10.
- Güler, N., Tel, H. ve Özkan, T. F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2) 51-56.
- Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgeveli, O. ve Budak, G. (2008). Kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetin durumu. *Toplum ve Demokrasi*, 2(4), 51-70.
- Hıdıroğlu, S., Topuzoğlu, A., Ay, P. ve Karavuş, M. (2006). Kadın ve çocuklara karşı fiziksel şiddeti etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: İstanbul'da sağlık ocağı tabanlı bir çalışma. *Yeni Symposium Journal*, 44(4), 196-202.
- Kalaycı, I., Özbek-Yazıcı, S. ve Şenkaynağı, A. (2015). Yaşlı yakınlarının şiddet algısı: Süleyman Demirel hastanesi örneği. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1, 22-33.
- Kandemirci, D. ve Kağnıcı, D. Y. (2014). Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: çok boyutlu bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(33), 1-12.
- Kürklü, A. (2011). *Öğretmenlerin çocuk istismarı ve ihmaline yönelik farkındalık düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Nair, S., Tai, P. K. ve Fong, S. S. (2001). Children's resilience in living violent families. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 11(özel sayı), 63-77.
- Quigley, L. (2007). The intersection between domestic violence and the child welfare system: The role courts can play in the protection of battered mothers and their children. *William & Mary Journal of Women and the Law*, 13(3), 867-896.
- Özaltın, G. (2001). Aile içi şiddetin önlenmesinde ruh sağlığının korunmasında aileye yönelik hizmetlerin önemi. *T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu 1. Ulusal Aile Hizmetleri Sempozyumu*, içinde (108-114). Ankara: T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Özçelik, D. A. (2010). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: PegemA.
- Özerkmen, N. (2012). Toplumsal bir olgu olarak şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*, 28, 1-19.
- Özyürek, A. (2017). Çocuğa yönelik şiddete duyarlılık ölçeği geliştirme çalışması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 462-472.
- Rossmann, M. R., Hughes, H. M. ve Rosenberg, M. S. (2013). *Children and interparental violence: The impact of exposure*. Philadelphia, PA: Taylor & Francis.

- Sancar, S. (2013). *Erkeklik: İmkânsız iktidar: Ailede, piyasada ve sokakta erkekler*. İstanbul: Metis.
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (1996). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Mahwah, NJ: Laurence Erlbaum Google Scholar.
- Sezer, Ö. (2008). Çiftler arası şiddeti kabul ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 1-15.
- Şahin, N. ve Dişsiz, M. (2009). Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 263-274.
- Şahin, H., Erkal, S. ve Demirel, B. (2017). Yazılı basında aile içi şiddet mağduru yaşlılar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 635-640.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2013). *Kadına yönelik şiddet algısı -kadın ve erkek bakış açılarıyla-*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. baskı). Boston, MA: Pearson.
- Taşdemir Afşar, S. (2015). Türkiye’de şiddetin “kadın yüzü”. *Sosyoloji Konferansları*, 52(2), 715-753.
- Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (2012). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: PegemA.
- Yurdakök, K. (2010). Çocuk istismar ve ihmali risk faktörleri. *Katkı Pediatri Dergisi*, 32(4), 12-18.

Ek 1. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği

	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
1. Aile içi şiddet, aileden birinin diğerlerine ekonomik olarak zarar verici (para vermeme, zorunlu gereksinimlerini karşılamama, çalışmasına izin vermeme vb.) eylemlerde bulunmasıdır.			
2. Aile içi şiddet, aileden birinin diğerlerinin sosyo- kültürel yaşamını kısıtlayıcı (sokağa çıkarmama, akrabalarıyla görüşmesini engelleme vb.) eylemlerde bulunmasıdır.			
3. Aile içi şiddet, aileden birinin diğerlerine duygusal olarak zarar verici (aşağılama, hor görme, değer vermeme vb.) eylemlerde bulunmasıdır.			
4. Aile içi şiddet, aileden birinin diğerlerine/ diğerlerine cinsel olarak zarar verici (cinsel ilişkiye zorlama, istismar, ensest vb.) eylemlerde bulunmasıdır.			
5. Aile içi şiddet, aileden birinin diğerlerine fiziksel olarak zarar verici (tokatlama, tekme atma, üzerinde sigara söndürme vb.) eylemlerde bulunmasıdır.			
6. Aile içi şiddet, toplumda suça yönelme gibi sorunlara neden olur.			
7. Aile içi şiddet, intihar veya öldürmeyle sonuçlanabilir.			
8. Aile içinde şiddet, bireylerin sağlık sorunları yaşamasına neden olur.			
9. Aile içi şiddet, ailenin dağılmasına neden olur.			
10. Aile içi şiddet, bireylerde istenmeyen davranışlara (depresyon, madde bağımlılığı, evden kaçma vb.) neden olur.			
11. Şiddet uygulayan, ailenin büyüğü ise karşılık vermemek gerekir.			
12. Aile içinde yaşanan şiddete, aile dışından birilerinin müdahale etmesi uygun değildir.			
13. Aile içi şiddet, ancak ailedeki bireylerin birbirlerine sevgi ve bağlılığı az olduğunda zarar vericidir.			
14. Aile içinde yaşanan şiddete, yasal yollara başvurmak en son çare olmalıdır.			
15. Aile içinde yaşanan şiddet, aile içinde kalmalıdır.			
16. Aile içindeki bireylerin, şiddeti hak ettiği durumlar vardır.			
17. Baskı ve korkutma olmaksızın ailenin devamını sağlamak güçtür.			
18. Aile içinde, dayak yerine hakaret ve küfür sözler kullanmak tercih edilmelidir.			
19. Bazen aile içinde disiplini sağlamak için dayak gereklidir.			
20. Bazen ailenin düzenini korumak için ailedeki bireylerin baskı altına alınması gerekir.			